

Kulturdepartementet

Barnombudsmannen
Box 22106
104 22 Stockholm

Uppdrag till Barnombudsmannen att öka kunskapen om barns upplevelser av våldsbejakande extremism och terrorism

---

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Barnombudsmannen att bidra till ökad kunskap om barns erfarenheter av att vara berörda av problematiken med att personer reser från Sverige till konfliktområden i terrorismsyfte. Uppdraget syftar till att med utgångspunkt i barns upplevelser och erfarenheter kunna förebygga att barn far illa. Inom ramen för uppdraget ska Barnombudsmannen inhämta kunskap genom att lyssna på barn. Barnombudsmannen ska vidare sammanställa den forskning och kunskap som finns om barn och ungdomar som direkt eller indirekt berörs av högerextremism och vänsterextremism. Myndigheten ska sammanställa de olika kunskapsunderlagen i rapporter som ska spridas till myndigheter, kommuner och övriga aktörer som arbetar med barn.

Uppdraget ska genomföras med ett tydligt fokus på att säkerställa barns behov och barnets rättigheter. Mot bakgrund av att flickor och pojkar påverkas av eller är involverade i våldsbejakande extremism på olika sätt är det viktigt att myndigheten beaktar ett jämställdhetsperspektiv i arbetet och exempelvis uppmärksammar de maskulinitetsnormer som kan råda i berörda grupper.

I genomförandet av uppdraget ska Barnombudsmannen samråda med den nationella samordnaren för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism, Statens skolverk, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Socialstyrelsen, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Statens institutionsstyrelse, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen samt Sveriges Kommuner och Landsting. Eftersom genomförandet kan kräva internationell expertis samt kunskap om specifika frågor från olika forskningsfält ska Barnombudsmannen vid behov även samverka med andra relevanta aktörer och forskare inom och utom Sverige.

Den del av uppdraget som handlar om att lyssna på barn som direkt eller indirekt är berörda av problematiken med att personer reser från Sverige till konfliktområden i terrorismsyfte ska delredovisas till

Regeringskansliet (Kulturdepartementet) senast den 12 januari 2018.

Uppdraget ska i sin helhet slutrapporteras tillsammans med en ekonomisk redovisning senast den 18 maj 2018.

Barnombudsmannen får för uppdragets genomförande använda 300 000 kronor under 2016. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 1, anslag 6:1, anslagspost Värna demokratin – del till Kammarkollegiet. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 14 november 2016. Regeringen avser att för uppdragets genomförande även besluta om 1 200 000 kr för 2017 och 500 000 kr för 2018 under förutsättning att riksdagen anvisar medel för ändamålet. Den totala kostnaden för uppdraget under 2016-2018 beräknas således uppgå till 2 000 000 kronor.

Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 10 mars 2017 respektive den 18 maj 2018. Rekvisition, återbetalning och ekonomisk redovisning ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Skälen för regeringens beslut

Våldsbejakande extremism är ett allvarligt problem för demokratin.

Våldet som extremistiska grupper använder och legitimerar som en politisk metod utmanar och hotar det demokratiska samhället.

Utvecklingen av våldsbejakande extremism och terrorism i världen är illavarslande. Under 2015 och 2016 har fruktansvärda terrordåd utförts i många städer i världen. I flera europeiska länder har det också skett en högerextrem mobilisering där extremistiska grupper gjort sig mer synliga, spridit propaganda och manat till samt utfört attacker mot bland annat flyktingar. Denna utveckling ger upphov till rädsla och kan ha en polariserande effekt på samhället. Enligt den nationella SOM-undersökningen från 2015 anger 48 procent av de som svarat på enkäten att de är mycket oroadade för terrorism i framtiden och 41 procent att de är mycket oroliga för ökad rasism och lika många för ökad politisk extremism.

Utvecklingen väcker även frågor hos barn i Sverige, inte minst hos barn vars närstående har varit involverade i våldsbejakande extremism, som bor i områden där rekrytering till våldsbejakande extremistiska grupperingar förekommer eller där våldsbejakande extremistiska grupper eller individer genomför aktioner eller begår brott. Säkerhetspolisen bedömer att ungefär 300 personer från Sverige har rest till våldsbejakande islamistiska grupperingar i Syrien och Irak. Flera av dessa individer har tagit med sina barn. När dessa barn återvänder till Sverige

kan de bära med sig traumatiska minnen och upplevelser. Sverige har ratificerat FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) och det fakultativa protokollet vid indragning av barn i väpnade konflikter som stadgar att barnets grundläggande rättigheter gäller även i en väpnad konflikt. Genom konventionen och det fakultativa protokollet har Sverige förbundit sig att vidta alla genomförbara åtgärder för att barn bl.a. inte ska rekryteras till eller användas i väpnade konflikter samt att barn ska ges stöd för rehabilitering och återanpassning i samhället.

Säkerhetspolisen bedömer vidare att ett hundratal individer inom de vänsterextremistiska respektive de högerextremistiska miljöerna har avsikt eller förmåga att begå politiskt motiverade brott. I samband med demonstrationer och ordningsstörningar kan också fler personer mobiliseras. En stor del av de individer som är aktiva i dessa miljöer och begår politiskt motiverade brott är tonåringar. Barn kan också bli indirekt berörda av våldsbejakande extremism genom att en förälder är aktiv inom en miljö.

Regeringen anser att det är viktigt att personal som jobbar med flickor och pojkar, unga kvinnor och unga män har kunskap om på vilket sätt barn och ungdomar påverkas av våldsbejakande extremism och terrorism. Det är av stor vikt att vuxna kan prata med barn om dessa frågor och att de barn som direkt eller indirekt berörs får stöd och hjälp. Nya kunskapshöjande åtgärder, som detta uppdrag till Barnombudsmannen, är en viktig del i regeringens målsättning att vidareutveckla och fördjupa det förebyggande arbetet ytterligare i syfte att skapa mer träffsäkra åtgärder mot våldsbejakande extremism och terrorism.

På regeringens vägnar

Alice Bah Kuhnke

Elisabet Modée

Kopia till

Justitiedepartementet/PO, Krim,
Utrikesdepartementet/FN
Socialdepartementet/FST
Utbildningsdepartementet/S, GV, UF
Kulturdepartementet/DISK

Den nationella samordnaren för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (Ju 2014:18)

Brottsförebyggande rådet

Forum för levande historia

Försvarshögskolan

Göteborgs universitet

Kammarkollegiet

Kriminalvården

Migrationsverket

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Polismyndigheten

Socialstyrelsen

Statens institutionsstyrelse

Statens medieråd

Statens skolverk

Säkerhetspolisen

Totalförsvarets forskningsinstitut

Sveriges Kommuner och Landsting